
CI-VI-LIZE 2024 : ร่องรอยอารยธรรมและศิลปะ สะท้อนการเปลี่ยนแปลงสังคม-สิ่งแวดล้อม

พศุตม์ กรรณรัตนสูตร ¹

รับบทความ : 24 มีนาคม 2568
แก้ไข : 23 เมษายน 2568
ตอบรับตีพิมพ์ : 29 เมษายน 2568

¹ อาจารย์ประจำ สาขาจิตรกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล : pasutt.ka@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาและค้นคว้า ความสัมพันธ์ระหว่างความยั่งยืนทางนิเวศสิ่งแวดล้อมกับพัฒนาการของอารยธรรมมนุษย์ (2) วิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์และนัยสำคัญของผลงานประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024 ในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาอารยธรรมกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และ (3) แสดงบทบาทของศิลปะร่วมสมัยในการสร้างความตระหนักรู้และกระตุ้นการวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนในสังคมปัจจุบัน วิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการวิเคราะห์ตีความเชิงสัญลักษณ์ วิเคราะห์ความหมายของสัญลักษณ์ และวัสดุที่ปรากฏในผลงานประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024 เพื่อเข้าใจการสื่อความหมายเชิงนัย การทบทวน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงแนวคิดเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนและบทบาทของศิลปะในการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การศึกษากรณีเปรียบเทียบกับผลงาน CI-VI-LIZE 2024 กับงานศิลปะร่วมสมัยอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเด็นสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ (1) ความสัมพันธ์ระหว่างความยั่งยืนทางนิเวศสิ่งแวดล้อมกับพัฒนาการของอารยธรรมมนุษย์ โดยอารยธรรมโบราณหลายแห่งล่มสลายเพราะการจัดการทรัพยากรผิดพลาด ขณะที่ยุคอุตสาหกรรมเร่งการทำลายสิ่งแวดล้อม แต่มนุษย์มีศักยภาพปรับตัวผ่านแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (2) การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์และนัยสำคัญของผลงานประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024 ตั้งคำถามต่อทิศทางของอารยธรรมผ่านชื่อและวัสดุที่ผสมผสานระหว่างธรรมชาติกับผลผลิตอุตสาหกรรม โครงสร้างคล้ายซากปรักหักพังผสมเทคโนโลยีร่วมสมัยเตือนถึงความเสี่ยงของการล่มสลายหากมนุษย์ละเลยสิ่งแวดล้อม (3) บทบาทของศิลปะร่วมสมัยในการสร้างความตระหนักรู้และกระตุ้นการวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อม CI-VI-LIZE 2024 สร้างประสบการณ์เชิงสุนทรียะที่กระตุ้นความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นที่ถกเถียงประเด็นความยั่งยืน และสร้างเครือข่ายผลักดันการเปลี่ยนแปลงผ่านการผสมผสานมิติประวัติศาสตร์ สังคมวิทยาและนิเวศวิทยา

คำสำคัญ : ศิลปะร่วมสมัย, อารยธรรมยั่งยืน, นิเวศสิ่งแวดล้อม, สัญลักษณ์วิทยา, การพัฒนาอย่างยั่งยืน

CI-VI-LIZE 2024: Traces of Civilization and Art Reflecting Social-Environmental Changes

Pasutt Kanrattanasutra ¹

Received : March 24, 2025

Revised : April 23, 2025

Accepted : April 29, 2025

¹ Art Lecturer in Painting Department, Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University
E-mail: pasutt.ka@ssru.ac.th

Abstract

This article aims to (1) study and explore the relationship between ecological sustainability and the development of human civilization, (2) analyze the semiotic meaning and significance of the sculpture CI-VI-LIZE 2024 in the context of the relationship between civilization development and environmental sustainability, and (3) demonstrate the role of contemporary art in raising awareness and stimulating criticism about environmental and sustainability issues in today's society. This research employs qualitative research methodology through semiotic interpretation analysis, analyzing the meaning of symbols and materials appearing in the sculpture CI-VI-LIZE 2024 to understand its connotative meaning, reviewing literature and research related to the relationship between art, society, and environment, including concepts of sustainable development and the role of art in creating social change, and comparative case studies of CI-VI-LIZE 2024 with other contemporary artworks related to environmental and sustainability issues. Research findings (1) Reveal the relationship between ecological sustainability and human civilization development, showing that many ancient civilizations collapsed due to mismanagement of resources, while the industrial era accelerated environmental destruction, though humans have the potential to adapt through sustainable development concepts, (2) The semiotic analysis of CI-VI-LIZE 2024 shows how it questions the direction of civilization through its name and materials that blend natural elements with industrial products; its structure resembling ancient ruins combined with contemporary technology warns of collapse risks if humans neglect the environment, and (3) Contemporary art's role in raising awareness about environmental issues is demonstrated as CI-VI-LIZE 2024 creates aesthetic experiences that stimulate awareness of environmental problems, provides a space for sustainability discussions, and builds networks driving change through the integration of historical, sociological, and ecological dimensions.

Keywords: Contemporary Art, Sustainable Civilization, Ecological Environment, Semiotics, Sustainable Development

ปัจจุบันสังคมโลกกำลังเผชิญกับวิกฤตสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุล การเติบโตของประชากร การขยายตัวของเมือง และระบบอุตสาหกรรมที่เน้นการบริโภคทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย (ประเวศ วะสี, 2565) ปรากฏการณ์โลกร้อน มลพิษทางอากาศและน้ำ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และการเสื่อมโทรมของระบบนิเวศทั่วโลก ล้วนเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์และความอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ (Holling, 2020) ในขณะเดียวกัน สังคมกำลังเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่สร้างทั้งโอกาสและความเหลื่อมล้ำ (ชัชชม อรรถภิญญ์, 2567) ท่ามกลางวิกฤตเหล่านี้ มนุษยชาติ กำลังค้นหาแนวทางที่จะสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนากับความยั่งยืน และศิลปะได้กลายเป็นสื่อกลางสำคัญในการสะท้อนความขัดแย้งและการแสวงหาทางออกของวิกฤตร่วมสมัย (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2566)

วิกฤตสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการพัฒนาของอารยธรรมมนุษย์ Diamond (2019) ได้วิเคราะห์สาเหตุการล่มสลายของอารยธรรมโบราณหลายแห่ง พบว่าปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมและการตอบสนองทางวัฒนธรรมต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ในทำนองเดียวกัน ปรากฏการณ์โลกร้อน การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และมลพิษในปัจจุบันล้วนเป็นผลมาจากกิจกรรมของมนุษย์และรูปแบบการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงขีดจำกัดของระบบนิเวศ (สุริชัย หวันแก้ว, 2564) จุดเด่นของผลงาน CI-VI-LIZE 2024 อยู่ที่การสร้างความตึงเครียดระหว่างความเป็นระเบียบและความไร้ระเบียบ ระหว่างการสร้างและการทำลาย (อภิศักดิ์ โสมอินทร์, 2566) โครงสร้างตารางเหล็กที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบแสดงถึงความเป็นระเบียบและการควบคุม ในขณะที่วัสดุที่ดูเหมือนเศษซากที่หลากสีที่ถูกจัดวางภายในช่องตารางกลับสะท้อนให้เห็นถึงความไร้ระเบียบและการแตกสลาย สื่อถึงความขัดแย้งระหว่างความต้องการในการพัฒนาและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่ตามมา

แนวคิดแอนโทรโปซีนที่เสนอโดย Steffen และคณะ (2021) ให้กรอบความคิดที่ทรงพลังในการทำความเข้าใจผลงานชิ้นนี้ ยุคแอนโทรโปซีนเป็นยุคธรณีวิทยาใหม่ที่มนุษย์กลายเป็นแรงขับเคลื่อนหลักในการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศโลก CI-VI-LIZE 2024 สะท้อนยุคสมัยนี้ผ่านการแสดงให้เห็นถึงรอยเท้าทางนิเวศวิทยาของอารยธรรมมนุษย์และการแทรกซึมของวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นในทุกพื้นที่ของโลก (เกษม เพ็ญภินันท์, 2566) เสนอแนวคิดการอยู่ร่วมกับปัญหา (staying with the trouble) ที่เรียกร้องให้มนุษย์พัฒนาความสัมพันธ์แบบใหม่กับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ และระบบนิเวศโลก ประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024 สอดคล้องกับแนวคิดนี้โดยไม่เพียงแต่แสดงให้เห็น

เห็นความเสื่อมโทรม แต่ยังไม่ให้เห็นความเป็นไปได้ของการฟื้นฟูผ่านสี่สันตติสุขของเศรษวิสัยที่ยังคงถูกเก็บรักษาไว้ท่ามกลางโครงสร้างที่เสื่อมสลาย

ในบริบททางประวัติศาสตร์ ประติมากรรมชิ้นนี้ชวนให้เราพิจารณาถึงวงจรของอารยธรรมต่าง ๆ ที่เคยรุ่งเรืองแล้วล่มสลาย จากอารยธรรมเมโสโปเตเมีย อียิปต์ กรีก โรมัน ไปจนถึงอาณาจักรมายา และขอม ซึ่งล้วนมีจุดเริ่มต้น การเติบโต และการล่มสลายที่มักเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2565) การจัดวางชิ้นส่วนวัสดุที่แตกต่างกันในแต่ละช่องของตารางเหล็กสนิม เปรียบเสมือนการจัดเก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย (สมศักดิ์ สมบูรณ์, 2567) CI-VI-LIZE เป็นการเล่นคำที่มาจากคำว่า Civilize (ทำให้เจริญ) ซึ่งมีรากศัพท์มาจาก Civilization (อารยธรรม) โดยแยกออกเป็นส่วนๆ เพื่อตั้งคำถามถึงองค์ประกอบและความหมายที่แท้จริงของความเป็นอารยะ ในยุคที่การพัฒนาทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมนำมาซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมที่รุนแรง (วิโรจน์ ศรีวิชัย, 2566)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์และนัยสำคัญของผลงานประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024 ในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาอารยธรรมกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องการล่มสลายของอารยธรรมและแนวคิดแอนโทรโปซีน พร้อมทั้งศึกษาบทบาทของศิลปะร่วมสมัยในการสร้างความตระหนักรู้และกระตุ้นการวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อม (พิชัย เกรียงไกรเพชร, 2567) ผ่านการวิเคราะห์ผลงาน CI-VI-LIZE 2024 ที่น่าสนใจและมีนัยสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ อารยธรรม และระบบนิเวศ งานวิจัยนี้จะมีส่วนช่วยขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการสร้างความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและค้นคว้า ความสัมพันธ์ระหว่างความยั่งยืนทางนิเวศสิ่งแวดล้อมกับพัฒนาการของอารยธรรมมนุษย์
2. เพื่อวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์และนัยสำคัญของผลงานประติมากรรม “CI-VI-LIZE 2024” ในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาอารยธรรมกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อแสดงบทบาทของศิลปะร่วมสมัยในการสร้างความตระหนักรู้และกระตุ้นการวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนในสังคมปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

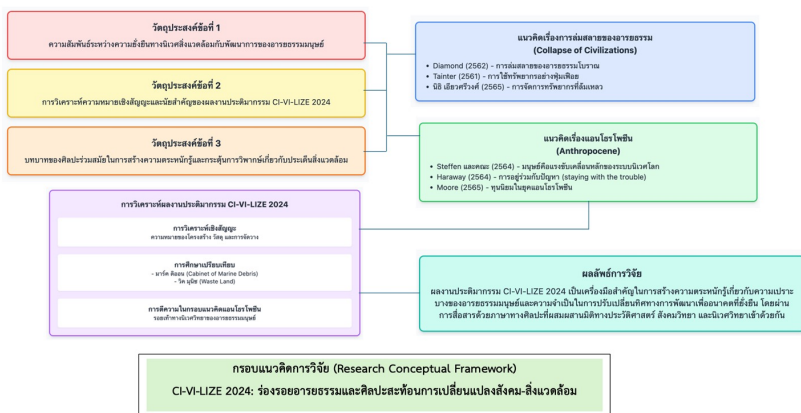
การวิจัยนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของผลงานประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024 โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างความยั่งยืนทางนิเวศสิ่งแวดล้อมกับพัฒนาการของอารยธรรมมนุษย์ ครอบคลุมการวิเคราะห์องค์ประกอบทางกายภาพของผลงาน ได้แก่ วัสดุ โครงสร้าง และการจัดวาง รวมถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

การดำเนินการวิจัย/การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนและบทบาทของศิลปะในการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การศึกษากรณีตัวอย่างเปรียบเทียบ (Comparative Case Study) เปรียบเทียบผลงาน CI-VI-LIZE 2024 กับงานศิลปะร่วมสมัยอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเด็นสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและพัฒนาการของการสื่อสารประเด็นดังกล่าวผ่านงานศิลปะ

กรอบแนวคิดการวิจัย (Research Conceptual Framework)

CI-VI-LIZE 2024: ร่องรอยอารยธรรมและศิลปะสะท้อนการเปลี่ยนแปลงสังคม-สิ่งแวดล้อม

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

จากบทความเรื่อง CI-VI-LIZE 2024: ร่องรอยอารยธรรมและศิลปะสะท้อนการเปลี่ยนแปลงสังคม-สิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ 2 แนวคิดหลัก ดังนี้

1.แนวคิดเรื่องการล่มสลายของอารยธรรม (Collapse of Civilizations)

แนวคิดนี้ศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การล่มสลายของอารยธรรมต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ โดยมีนักวิชาการสำคัญที่ ศึกษาประเด็นนี้ได้แก่

Diamond (2019) วิเคราะห์การล่มสลายของอารยธรรมโบราณหลายแห่ง เช่น อารยธรรมอีสเตอร์ อารยธรรมมายา และอารยธรรมไวคิงในกรีนแลนด์ โดยระบุปัจจัยสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน พันธมิตรทางการค้าที่ล้มเหลว และการตอบสนองทางวัฒนธรรมต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2565) ชี้แจงว่าการล่มสลายของอารยธรรม มักเกิดจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ ล้มเหลว โดยเฉพาะเมื่ออารยธรรมขยายตัวเกินขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ (carrying capacity) และมีโครงสร้างทางสังคมที่ซับซ้อนเกินไป (social complexity) ซึ่งต้องการทรัพยากรจำนวนมากในการบำรุงรักษา

Tainter (2018) นำเสนอว่าอารยธรรมที่ล่มสลายมักมีการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยในช่วงรุ่งเรือง และ ไม่สามารถปรับตัวได้ทันเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง โดยสถาบันทางสังคมที่แข็งตัวและระบบความเชื่อที่ไม่ยืดหยุ่นมักเป็นอุปสรรคต่อการปรับตัว

การล่มสลายของอารยธรรมหมายถึงการสิ้นสุดของระบบสังคมที่ซับซ้อน ซึ่งมักเกิดจากปัจจัยหลายประการที่เชื่อมโยงกัน ทั้งภายในและภายนอก Jared Diamond (2019) ในหนังสือ Collapse ระบุสาเหตุหลัก 5 ประการ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน การค้าที่ลดลง และการตอบสนองทางวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม อารยธรรมล่มสลายเมื่อผลตอบแทนต่อความซับซ้อนทางสังคมลดลง วงจรความขัดแย้งทางสังคมและวัฏจักรเศรษฐกิจการเมือง เช่นเดียวกับประวัติศาสตร์อารยธรรมมายา อียิปต์โบราณ และโรมัน ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการเสื่อมถอยที่คล้ายคลึงกัน แนวคิดนี้มีความสำคัญต่อการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ร่วมสมัย เพราะช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และผลกระทบระยะยาวของการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงข้อจำกัดทางทรัพยากร

2. แนวคิดเรื่องแอนโทรโพซีน (Anthropocene)

แนวคิดนี้เสนอว่าโลกได้เข้าสู่ยุคธรณีวิทยาใหม่ที่มนุษย์กลายเป็นแรงขับเคลื่อนหลักในการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศโลก

Steffen และคณะ (2021) นำเสนอคำว่า แอนโทรโพซีน โดย Paul Crutzen และ Eugene Stoermer ในปี ค.ศ. 2000 เพื่ออธิบายยุคสมัยที่กิจกรรมของมนุษย์ส่งผลกระทบต่อธรณีวิทยา ระบบนิเวศ และสภาพภูมิอากาศของโลกอย่างมีนัยสำคัญ

Moore (2022) นำเสนอแนวคิดทุนนิยมในยุคแอนโทรโพซีน (Anthropocene capitalism) ที่ชี้ให้เห็นว่าแอนโทรโพซีนไม่ได้เป็นผลจากมนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน แต่เป็นผลจากระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยการแสวงหากำไรและการเติบโตอย่างไม่มีขีดจำกัด

สุริชัย หวันแก้ว (2564) ประยุกต์แนวคิดแอนโทรโพซีนในบริบทของสังคมไทย โดยเสนอว่าการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาในประเทศไทยเป็นผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางตะวันตกที่เน้นการเติบโตทางวัตถุ และเรียกร้องให้มีการทบทวนนโยบายการพัฒนาและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวคิดแอนโทรโพซีนมีความสำคัญในการวิเคราะห์งานศิลปะที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นกรอบที่ทำให้เข้าใจผลกระทบของการกระทำของมนุษย์ต่อโลก และบทบาทของศิลปะในการสะท้อน วิพากษ์ และนำเสนอทางออกสำหรับวิกฤตที่เกิดขึ้น ทั้งสองแนวคิดนี้ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลงานประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024 เพื่อทำความเข้าใจความหมายและนัยสำคัญของผลงานในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาอารยธรรมกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม

ศิลปินที่เกี่ยวข้อง

1. มาร์ค ดิออน (Mark Dion)

Mark Dion เป็นศิลปินร่วมสมัยชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียงจากการผสมผสานศิลปะกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะด้านนิเวศวิทยาและธรรมชาติวิทยา ผลงานของ Mark Dion มักอยู่ในรูปแบบการจัดแสดงวัตถุ (installation) ที่จำลองพิพิธภัณฑ์หรือห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เน้นการจัดหมวดหมู่และการเก็บรักษาวัตถุทางธรรมชาติ (Corrin, 2020) ผลงานที่โดดเด่น เช่น The Library for the Birds of New York (2016) เป็นงานจัดวางที่ประกอบด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ที่มีหนังสือและวัตถุเกี่ยวกับนกวางอยู่โดยรอบ พร้อมนกจริงที่บินไปมาในพื้นที่จัดแสดง ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรมมนุษย์ (Baker, 2019) อีกผลงานสำคัญคือ Cabinet of Curiosities ซึ่งเป็นชุดผลงานที่จำลองตู้จัดแสดงวัตถุแบบโบราณที่นิยมในยุโรปช่วงศตวรรษที่ 16-18 รวบรวมวัตถุทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ตั้งคำถามเกี่ยวกับระบบการจัดหมวดหมู่ความรู้และวิธีที่มนุษย์ทำความเข้าใจโลก ความเกี่ยวข้องกับผลงาน CI-VI-LIZE 2024 แนวทางของ Dion มีความเชื่อมโยงในแง่ของการใช้

รูปแบบการจัดวางวัตถุในโครงสร้างที่เป็นระบบ (grid) เพื่อสะท้อนความพยายามของมนุษย์ในการจัดระเบียบและทำความเข้าใจโลก รวมถึงการตั้งคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรมมนุษย์ในยุคที่มนุษย์กำลังส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศโลกอย่างมหาศาล

ภาพ 1

Cabinet of Marine Debris (2014), Mark Dion

หมายเหตุ. จาก Mark Dion-Cabinet of Marine Debris, โดย Tanya Bonakdar Gallery, Retrieved April 20, 2025, from (<https://www.tanyabonakdargallery.com/artists/34-mark-dion/works/9650-mark-dion-cabinet-of-marine-debris-2014/>)

2. วิค มุนิซ (Vik Muniz)

วิค มุนิซ เป็นศิลปินบราซิลเกิดในปี 1961 ที่เซาเปาลู ผู้มีชื่อเสียงในการสร้างภาพจากวัสดุที่ไม่ใช่สื่อศิลปะแบบดั้งเดิม เช่น ช็อกโกแลต น้ำเชื่อม ฝุ่น และขยะ ในภาพยนตร์สารคดี

ภาพ 2

The Gypsy Magna-Pictures of Garbage (2010), Vik Muniz

หมายเหตุ. จาก Mark Dion-Cabinet of Marine Debris, โดย Tanya Bonakdar Gallery, Retrieved April 20, 2025, from (<https://www.tanyabonakdargallery.com/artists/34-mark-dion/works/9650-mark-dion-cabinet-of-marine-debris-2014/>)

Waste Land (2010) เป็นผลงานศิลปะที่ทรงพลังของวิก มุนิซ (Vik Muniz) ศิลปินชาวบราซิล ที่ทำงานร่วมกับคนเก็บขยะจากบริเวณ Jardim Gramacho ซึ่งเป็นบ่อขยะที่ใหญ่ที่สุดในริโอ เดจาเนโร โครงการนี้นับทั้งเป็นภาพยนตร์สารคดีที่ได้รับรางวัลซึ่งกำกับโดย Lucy Walker มุนิซใช้วัสดุจากบ่อขยะสร้างภาพขนาดใหญ่ที่เป็นภาพเหมือนของคนเก็บขยะ เป็นการผสมผสานศิลปะกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม Phillips (2012) ระบุไว้ว่า ผลงานนี้ ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกทิ้งและคุณค่าในสังคมบริโภคนิยม โครงการได้เปลี่ยนชีวิตผู้เข้าร่วมโดยส่วนแบ่งรายได้

จากการขายผลงานศิลปะถูกมอบให้กับสหกรณ์ผู้เก็บขยะ โดย Kester (2011) ยกย่องว่าเป็นตัวอย่างสำคัญของการปฏิบัติทางศิลปะแบบมีส่วนร่วมที่เปลี่ยนแปลงชุมชน มุนิซสร้างผลงานจากวัสดุรีไซเคิลและถ่ายภาพผลงานขาย โดยมอบรายได้ให้แก่คนงาน Katherine Hart (2016) บรรณาธิการหนังสือ Vik Muniz: Seeing is Believing อธิบายว่างานของเขาพูดถึงประเด็นเรื่องการบริโภค มลพิษ และระบบชนชั้น ขณะที่ Charles Stainback (2018) ในบทความ The Photography of Vik Muniz วิเคราะห์ว่ามุนิซท้าทายความเข้าใจเกี่ยวกับภาพถ่ายโดยใช้วัสดุที่เปราะบางและชั่วคราว ผลงานของเขาได้จัดแสดงในสถาบันสำคัญทั่วโลก รวมถึง MoMA, Metropolitan Museum of Art, และ Tate Modern

การวิเคราะห์ตีความในกรอบแนวคิดแอนโธโรพชิน

การวิเคราะห์ CI-VI-LIZE 2024 ในกรอบแนวคิดแอนโธโรพชินช่วยขยายความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของมนุษย์ในฐานะปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศโลก ตามที่ Steffen และคณะ (2021) ได้เสนอไว้ ผลงานชิ้นนี้สะท้อนให้เห็นถึงรอยเท้าทางนิเวศวิทยา (ecological footprint) ของอารยธรรมมนุษย์ ผ่านโครงสร้างอุตสาหกรรมที่แทรกซึมเข้าไปในทุกพื้นที่

ผลการวิเคราะห์ไม่ได้เสนอมุมมองที่มองมนุษย์เป็นผู้ทำลายเพียงอย่างเดียว แต่ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์มีศักยภาพทั้งในการทำลายและการสร้างสรรค์ ที่เรียกร้องให้มนุษย์พัฒนาความสัมพันธ์แบบใหม่กับสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ และระบบนิเวศโลก ผ่านแนวคิดการอยู่ร่วมกับปัญหา (staying with the trouble) ที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์เกื้อกูลกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

ภาพ 3

ผลงานประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024

บทบาทของศิลปะในการสร้างความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า CI-VI-LIZE 2024 ไม่ใช่เพียงวัตถุทางศิลปะที่สวยงาม แต่เป็นเครื่องมือในการสร้างความตระหนักรู้และกระตุ้นการวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน การที่ผลงานสามารถแปลงแนวคิดที่ซับซ้อนและนามธรรมให้กลายเป็นประสบการณ์ทางกายภาพที่สัมผัสได้ช่วยสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว่าการรับรู้ข้อมูลเพียงอย่างเดียว

ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานของ Mark Dion ที่ใช้รูปแบบการจัดวางวัตถุในโครงสร้างที่เป็นระบบเพื่อตั้งคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรมมนุษย์ และวิธีที่มนุษย์พยายามจัดหมวดหมู่และทำความเข้าใจโลก เช่นเดียวกับงานของ Wanthorn Waimilier (Chang, 2024) ที่ใช้วัสดุอุตสาหกรรมและโครงสร้างตารางในการสร้างงานที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับวัสดุ

การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์และนัยสำคัญของผลงานประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024

ประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024 นำเสนอระบบสัญลักษณ์ที่ซับซ้อนซึ่งเชื่อมโยงประเด็นการพัฒนาอารยธรรมกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมผ่านองค์ประกอบทางกายภาพและโครงสร้างที่มีความหมายแฝง

1. โครงสร้างตาราง การจัดระเบียบและความเป็นเหตุเป็นผล

โครงสร้างตารางสี่เหลี่ยมเหล็กสีน้ำตาลแดงสนิมของผลงานเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความพยายามของมนุษย์ในการจัดระเบียบโลกธรรมชาติ ตารางแสดงถึงระบบคิดแบบตรรกะตามแบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นรากฐานของอารยธรรมสมัยใหม่ การจัดแบ่งพื้นที่เป็นช่องสี่เหลี่ยมที่เท่ากันสื่อถึงกระบวนการจำแนก แยกแยะ และจัดหมวดหมู่ที่เป็นหัวใจของความคิดแบบตะวันตกและวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ การจัดหมวดหมู่เป็นเครื่องมือแห่งอำนาจที่มนุษย์ใช้ในการควบคุมและเข้าใจโลกธรรมชาติ

ความเป็นระเบียบของตารางมีความไม่สมบูรณ์ด้วยร่องรอยสนิมและการผุกร่อน สื่อถึงการเสื่อมสลายที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ของโครงสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น สนิมบนเหล็กเป็นสัญลักษณ์ของกาลเวลาและความเสื่อมถอย แสดงให้เห็นว่าแม้วัสดุที่แข็งแกร่งที่สุดที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ไม่สามารถต้านทานการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติได้ในระยะยาว

2. เศษวัสดุหลากหลายสีในช่องตาราง ความหลากหลายและการเสื่อมสลาย

เศษวัสดุหลากหลายสีที่ฝังอยู่ในแต่ละช่องของตารางเหล็ก ประกอบด้วยวัสดุ ได้แก่ โลหะ, ซีเมนต์, ดินเบา, หล่ออลูมิเนียม, เซรามิค, พลาสติก เป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายซับซ้อน วัสดุเหล่านี้หมายถึงผลผลิตทางวัฒนธรรมและวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นผ่านประวัติศาสตร์ ความหลากหลายของวัสดุ เช่น ซีเมนต์ ดินเบา อลูมิเนียม เซรามิค สะท้อนถึงยุคสมัยต่าง ๆ ของเทคโนโลยีมนุษย์

จากยุคหินสู่ยุคโลหะและวัสดุสังเคราะห์สมัยใหม่ วัสดุต่าง ๆ ถูกจัดวางในโครงสร้างหลักสมมติเหมือนการเสื่อมสภาพของทรัพยากรธรรมชาติท่ามกลางการพัฒนาอุตสาหกรรม และการบันทึกช่วงเวลาของสังคมร่วมสมัย ถือเป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายทางวัฒนธรรม โดยสีฟ้า น้ำเงิน ในบริบทนี้สื่อถึงความบริสุทธิ์และความเปราะบางของธรรมชาติ

ลักษณะที่แตกหักและไม่สมบูรณ์ของเศษวัสดุเป็นสัญลักษณ์ของความเสื่อมสลายและการล่มสลายขึ้นส่วนเหล่านี้คล้ายซากปรักหักพังทางโบราณคดี การจัดวางวัสดุในช่องตารางคล้ายกับการเก็บวัตถุโบราณในพิพิธภัณฑ์ เปรียบเหมือนการบันทึกและเก็บรักษาร่องรอยของอารยธรรมที่กำลังสูญหายไป

3. ชื่อผลงาน การถอดรหัสและการอ้างอิง

ชื่อ CI-VI-LIZE 2024 เป็นสัญลักษณ์เชิงภาษาที่มีหลายชั้นความหมาย การแยกคำว่า Civilize ออกเป็นส่วน ๆ (CI-VI-LIZE) เป็นการตั้งคำถามถึงความเป็นปึกแผ่นของแนวคิดเรื่อง “การทำให้เจริญ” หรือ “ความเป็นอารยะ” โดยเฉพาะในบริบทของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การแยกคำออกเป็นส่วน ๆ เป็นการรื้อสร้าง (deconstruction) ที่เผยให้เห็นความไม่ลงรอยและความขัดแย้งในแนวคิดที่ดูเหมือนจะเป็นเอกภาพ

เลข 2024 แทนปีปัจจุบันที่ผลงานถูกสร้างขึ้น และสื่อถึงการกำหนดกรอบเวลาที่เฉพาะเจาะจง บ่งบอกถึงช่วงเวลาวิกฤตที่มนุษยชาติกำลังเผชิญกับการตัดสินใจสำคัญเกี่ยวกับอนาคตของอารยธรรมและสิ่งแวดล้อม เลข 2024 เป็นการอ้างอิงถึงสิ่งที่มนุษยชาติควรแก้ไขปัญหาล่วงหน้าก่อนที่จะถึงจุดไม่อาจย้อนกลับ

4. ความหมายของครีวม การวิพากษ์ความสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรมกับธรรมชาติ

ภาพรวม “CI-VI-LIZE 2024” นำเสนอการวิพากษ์วิจารณ์เชิงสัญลักษณ์ต่อแนวคิดเรื่องความก้าวหน้าและการพัฒนาที่เป็นรากฐานของอารยธรรมสมัยใหม่ ผลงานตั้งคำถามต่อการแยกขาดระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะสำคัญของความคิดแบบตะวันตก ตามที่ Latour (2022) ได้เสนอไว้ว่า การแบ่งแยกระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรมเป็นสาเหตุสำคัญของวิกฤตสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

โครงสร้างตารางหลักสมมติที่บรรจุเศษซากสีส้มต่าง ๆ ของวัสดุหลากหลายชนิด สื่อถึงความพยายามของมนุษย์ในการควบคุมและจัดระเบียบโลกธรรมชาติ แต่ในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของความพยายาม ร่องรอยสนิมและความเสื่อมสภาพเป็นสัญลักษณ์ของกระบวนการธรรมชาติที่ยังคงดำเนินต่อไปแม้ในโครงสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น แสดงให้เห็นว่าธรรมชาติยังคงมีอำนาจเหนือการสร้างสรรค์ของมนุษย์

ผลงานชิ้นนี้เสนอแนวคิดเรื่องอารยธรรมที่ยั่งยืน หมายถึงการพัฒนาที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนการทำลายล้างธรรมชาติ แต่เป็นการบูรณาการระหว่างความต้องการของมนุษย์กับข้อจำกัดของระบบนิเวศ เศษชิ้นส่วนหลากสีสรรของเซรามิก แทนการสื่อถึงความหวังและความเป็นไปได้

ได้ของการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

นัยสำคัญของผลงานในบริบทปัจจุบันสะท้อนผ่านการเชื่อมโยงกับแนวคิดแอนโทรโปซีน (Anthropocene) ซึ่งเป็นยุคธรณิวิทย์าที่มนุษย์มีอิทธิพลต่อระบบนิเวศโลกอย่างมีนัยสำคัญ ประติมากรรมนี้เตือนให้ตระหนักถึงรอยเท้าทางนิเวศวิทยา (ecological footprint) ของอารยธรรมมนุษย์ และเรียกร้องให้เราพิจารณาถึงทางเลือกที่ยั่งยืนกว่าสำหรับอนาคต

5. CI-VI-LIZE 2024 กับบทบาทของศิลปะร่วมสมัยในการสร้างความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน

ประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024 เป็นตัวอย่างของศิลปะร่วมสมัยที่ทำหน้าที่กระตุ้นการวิพากษ์และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรมมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ผลงานชิ้นนี้แสดงให้เห็นว่าศิลปะสามารถเป็นสื่อกลางในการนำเสนอประเด็นซับซ้อนเกี่ยวกับความยั่งยืนผ่านรูปแบบที่กระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์และตระหนักถึงวิกฤตที่กำลังเผชิญ

6. การเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

CI-VI-LIZE 2024 ไม่ได้ดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยว มีความเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่กว้างขึ้น ในยุคแอนโทรโปซีนที่มนุษย์กลายเป็นปัจจัยหลักในการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศโลก ผลงานชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของการสนทนาเกี่ยวกับบทบาทของมนุษย์ในการสร้างและทำลายโลกธรรมชาติ การเชื่อมโยงกับบริบทที่กว้างขึ้นนี้แสดงให้เห็นว่าประเด็นที่นำเสนอไม่ได้เป็นเรื่องส่วนตัวหรือเฉพาะถิ่น แต่เป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์ระดับโลกที่ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้อง การตระหนักถึงความเชื่อมโยงนี้ช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

7. การสร้างพื้นที่สำหรับการสนทนาและการแลกเปลี่ยน

ผลงานศิลปะร่วมสมัยอย่าง CI-VI-LIZE 2024 มิใช่เป็นแค่วัตถุทางศิลปะ หากเป็นการสนทนาและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความซับซ้อนและความคลุมเครือในตัวผลงานเปิดโอกาสให้เกิดการตีความที่หลากหลายและการถกเถียงเกี่ยวกับความหมายและนัยสำคัญ ในประเด็นที่ซับซ้อนอย่างความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม เพราะไม่มีคำตอบสำเร็จรูปหรือวิธีแก้ปัญหาคำตายตัว การแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์ที่แตกต่างช่วยให้เกิดความเข้าใจที่รอบด้านและนำไปสู่ทางออกที่สร้างสรรค์และยั่งยืนมากขึ้น

8. การศึกษาเปรียบเทียบ : CI-VI-LIZE 2024 กับงานศิลปะร่วมสมัยว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างผลงาน CI-VI-LIZE 2024 กับงานศิลปะร่วมสมัยอื่น ๆ ที่นำเสนอประเด็นสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน เผยให้เห็นแนวโน้มและพัฒนาการในวิธีการสื่อสารของศิลปิน ตลอดจนเทคนิคและกลยุทธ์ในการกระตุ้นความตระหนักรู้ต่อวิกฤตสิ่งแวดล้อมที่โลกกำลังเผชิญ

8.1 CI-VI-LIZE 2024 โดย พศุทธิ์ วรรณรัตนสูตร และ Cabinet of Curiosities โดย มาร์ค ดืออน

ผลงาน CI-VI-LIZE 2024 มีความคล้ายคลึงกับ Cabinet of Curiosities ของมาร์ค ดืออน ในแง่ของการใช้โครงสร้างการจัดวางแบบตาราง และการรวบรวมวัตถุที่หลากหลายเพื่อสื่อความหมาย ทั้งสองผลงานใช้การจัดหมวดหมู่และการจัดแสดงเป็นเครื่องมือในการตั้งคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความแตกต่างที่สำคัญของผลงานคือ Cabinet of Curiosities จำลองรูปแบบการจัดแสดงแบบพิพิธภัณฑ์ยุคแรกเริ่มที่มนุษย์พยายามเก็บรวบรวมและจัดหมวดหมู่ธรรมชาติ CI-VI-LIZE 2024 แสดงโครงสร้างที่มีความเชื่อมโยงชัดเจนผ่านสนิมและการผุพัง สื่อถึงความล้มเหลวของความพยายามในการควบคุมธรรมชาติในระยะยาว งานของดืออนมุ่งวิพากษ์วิธีการศึกษาและจัดหมวดหมู่ธรรมชาติของมนุษย์ ขณะที่ CI-VI-LIZE 2024 มุ่งเน้นวิพากษ์ผลกระทบของอารยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมและความไม่ยั่งยืนของการพัฒนา

8.2 CI-VI-LIZE 2024 โดย พศุทธิ์ วรรณรัตนสูตร และ Waste Land (2010) โดย วิค มุนิช

Waste Land ของวิค มุนิชเป็นโครงการศิลปะที่สร้างภาพขนาดใหญ่จากขยะรีไซเคิลในบราซิล มีความคล้ายคลึงกับ CI-VI-LIZE 2024 ในแง่ของการใช้วัสดุที่ถูกทิ้งขว้างหรือเสื่อมสภาพมาสร้างงานศิลปะที่สื่อถึงประเด็นสิ่งแวดล้อม จุดที่แตกต่างกันคือ “Waste Land” เน้นมิติทางสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยทำงานร่วมกับคนเก็บขยะในริโอเดอจาเนโร นำเสนอทั้งประเด็นสิ่งแวดล้อมและความเหลื่อมล้ำทางสังคม ในขณะที่ CI-VI-LIZE 2024 เน้นการสร้างประติมากรรมเดี่ยวที่มีลักษณะเป็นอนุสรณ์หรือการบันทึกทางประวัติศาสตร์ ไม่ได้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่มุ่งสร้างผลกระทบผ่านการรับชมและตีความของผู้ชม

ตาราง 1

การเปรียบเทียบ CI-VI-LIZE 2024 ของ พศุทธิ์ วรรณรัตนสูตร กับ มาร์ค ดืออน และ วิค มุนิช

ประเด็นเปรียบเทียบ	CI-VI-LIZE 2024 (พศุทธิ์ วรรณรัตนสูตร)	Cabinet of Curiosities (มาร์ค ดืออน)	Waste Land (วิค มุนิช)
รูปแบบผลงาน	ประติมากรรมจัดวาง (Installation Sculpture)	ชุดผลงานที่จำลองตู้จัดแสดงวัตถุแบบโบราณที่นิยมในยุโรปช่วงศตวรรษที่ 16-18	ภาพถ่ายของงานศิลปะที่สร้างจากขยะและภาพยนตร์สารคดี
วัสดุที่ใช้	โลหะ, ซิเมนต์, ดินเผา, หล่อลูมิเนียม, เซรามิค, พลาสติก ขนาด 49x198x198 ซม.	วัตถุทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย จัดแสดงในตู้ไม้กระฉาก โลหะ	วัสดุรีไซเคิลและขยะจากบ่อขยะ Jardim Gramacho

ประเด็น เปรียบเทียบ	CI-VI-LIZE 2024 (พศุทธิ์ กรณธันสูตร)	Cabinet of Curiosities (มาร์ค ดืออน)	Waste Land (วิก มูนิช)
โครงสร้างหลัก	โครงสร้างตารางเหล็กที่มีร่องรอยสนิมและการเสื่อมสภาพ	จัดแสดงที่มีการจัดวางวัตถุในโครงสร้างที่เป็นระบบ	ภาพขนาดใหญ่ที่สร้างจากการจัดวางขยะบนพื้น แล้วถ่ายภาพจากมุมสูง
แนวคิดหลัก	วิพากษ์ความสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรมกับธรรมชาติและการตั้งคำถามต่อความยั่งยืนของการพัฒนา	ตั้งคำถามเกี่ยวกับระบบการจัดหมวดหมู่ความรู้และวิธีที่มนุษย์ทำความเข้าใจโลก	การสร้างคุณค่าให้กับสิ่งที่ถูกทิ้งและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกทิ้งและคุณค่าในสังคมบริโภคนิยม
การใช้สัญลักษณ์	- ตารางเหล็กสื่อถึงการจัดระเบียบและควบคุมธรรมชาติของมนุษย์ - สนิมและการเสื่อมสภาพสื่อถึงความล้มเหลวของการควบคุม - วัสดุต่างๆถูกจัดวางในโครงสร้างเหล็กสนิม เสมือนการเสื่อมสภาพของทรัพยากรธรรมชาติท่ามกลางการพัฒนาอุตสาหกรรม และการบันทึกช่วงเวลาของสังคมร่วมสมัย	- จัดแสดงสื่อถึงความพยายามของมนุษย์ในการเก็บรวบรวมและจำแนกธรรมชาติ - การจัดเรียงวัตถุในระบบแสดงถึงการจัดระเบียบความรู้	- ภาพเหมือนขนาดใหญ่ของคนเก็บขยะที่สร้างจากขยะ - การเปลี่ยนขยะให้เป็นงานศิลปะที่มีมูลค่า - การสร้างคุณค่าให้กับสิ่งและคนที่สังคมมองข้าม
การตีความในกรอบแนวคิดแอนโทรโพซีน	สะท้อนรอยเท้าทางนิเวศวิทยาของอารยธรรมมนุษย์ ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของมนุษย์ทั้งในการทำลายและการสร้างสรรค์	สะท้อนการเปลี่ยนแปลงจากการสะสมวัตถุแบบโบราณสู่การศึกษาอย่างเป็นระบบในวิทยาศาสตร์สมัยใหม่	ชี้ให้เห็นผลกระทบของการบริโภคและทิ้งขว้าง แสดงให้เห็นวัฏจักรของวัสดุและปัญหาสิ่งแวดล้อมในสังคมบริโภคนิยม
การมีส่วนร่วมของชุมชน	เป็นงานเดี่ยวที่ไม่มีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มุ่งสร้างผลกระทบผ่านการรับชมและตีความของผู้ชม	มุ่งเน้นประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ชมกับผลงาน ไม่มีกระบวนการร่วมกับชุมชน	ทำงานร่วมกับคนเก็บขยะที่ Jardim Gramacho โดยให้พวกเขามีส่วนร่วมในการสร้างผลงาน รายได้จากการขายผลงานศิลปะถูกมอบให้กับสหกรณ์ผู้เก็บขยะ
การอ้างอิงประวัติศาสตร์	ลักษณะของเศษวัสดุคล้ายซากปรักหักพังทางโบราณคดีชวนให้นึกถึงอารยธรรมที่ล่มสลาย	อ้างอิงรูปแบบตู้สะสมของแปลกหรือ cabinet of curiosities ในยุโรปศตวรรษที่ 16-18	ไม่เน้นการอ้างอิงประวัติศาสตร์ แต่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาในปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงชีวิตของผู้คน
การเผยแพร่	จัดแสดงในพื้นที่นิทรรศการศิลปะร่วมสมัย	จัดแสดงในพื้นที่นิทรรศการหรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะ	ภาพถ่ายจัดแสดงในแกลเลอรีทั่วโลก และถูกบันทึกเป็นภาพยนตร์สารคดีที่ได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลออสการ์

ประเด็น เปรียบเทียบ	CI-VI-LIZE 2024 (พุทธม์ กรณรัตน์สูตร)	Cabinet of Curiosities (มาร์ค ด็อน)	Waste Land (วิก มุนิช)
มิติทางสังคม	มุ่งเน้นการวิพากษ์วิจารณ์เชิงแนวคิดเกี่ยวกับความไม่ยั่งยืนของการพัฒนา	วิพากษ์ระบบความรู้และการจัดหมวดหมู่แบบตะวันตกที่พยายามควบคุมธรรมชาติ	เน้นประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคม ชีวิตของคนเก็บขยะ และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตของผู้เข้าร่วมโครงการอย่างเป็นรูปธรรม
ผลกระทบ	กระตุ้นการวิพากษ์และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรมมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม	ตั้งคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรมมนุษย์	เปลี่ยนชีวิตผู้เข้าร่วมโครงการอย่างเป็นรูปธรรม สร้างความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาขยะ คุณค่าของวัสดุรีไซเคิล และชีวิตของคนเก็บขยะ
จุดเด่น	การนำเสนอแนวคิดซับซ้อนผ่านรูปทรงและโครงสร้างที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์	การจัดวางวัตถุในโครงสร้างที่สร้างประสบการณ์เหมือนเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ทำให้ผู้ชมตั้งคำถามกับวิถีการจำแนกและเข้าใจโลก	การผสมผสานศิลปะกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการสร้างคุณค่าให้กับสิ่งที่ถูกทิ้งและคนขายของ
วิธีการสื่อสาร	มุ่งเน้นการตีความเชิงปัญญาและการวิพากษ์ผ่านสัญลักษณ์	มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ในการชมผลงานที่จำลองรูปแบบของพิพิธภัณฑ์	เน้นการมีส่วนร่วมและการเปลี่ยนแปลงชีวิตจริงผ่านกระบวนการสร้างงานศิลปะ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง CI-VI-LIZE 2024 : ร่องรอยอารยธรรมและศิลปะสะท้อนการเปลี่ยนแปลงสังคม-สิ่งแวดล้อม นำเสนอความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างศิลปะร่วมสมัย อารยธรรม และวิกฤตสิ่งแวดล้อมผ่านการวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์วิทยา โดยผลงานประติมากรรมที่ศึกษาได้ถ่ายทอดแนวคิดวิพากษ์ของอารยธรรม ทั้งการเกิดขึ้น เติบโต และล่มสลาย สอดคล้องกับทฤษฎีของ Diamond (2019) ที่อธิบายการล่มสลายของอารยธรรมโบราณและเชื่อมโยงสู่บริบทสังคมโลกปัจจุบัน

การใช้โครงสร้างตารางหลักที่เป็นสนิมและเสื่อมสภาพในผลงาน CI-VI-LIZE 2024 สื่อถึงความพยายามควบคุมธรรมชาติของมนุษย์และความล้มเหลวในระยะยาว การเปรียบเทียบกับงานของศิลปินร่วมสมัยอย่างมาร์ค ด็อน และวิก มุนิช พบว่าทั้งสามศิลปินใช้วัสดุและพื้นที่วิพากษ์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ แต่ CI-VI-LIZE 2024 ไม่มีมิติเชิง

ประวัติศาสตร์และการมองอนาคตที่ชัดเจนกว่า โดยเฉพาะการตั้งคำถามต่อความหมายของคำว่า “อารยะ” ในยุคที่อารยธรรมกำลังทำลายสิ่งแวดล้อม

ผลงานนี้จึงไม่ใช่เพียงวัตถุทางศิลปะ แต่เป็นข้อความทางวัฒนธรรมที่เปิดให้ตีความได้หลายระดับ แตกต่างจากงานของวิค มูนิชที่สื่อสารประเด็นทางสังคมอย่างตรงไปตรงมา CI-VI-LIZE 2024 เน้นกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และความตระหนักรู้ผ่านการตีความเชิงปัญญา สะท้อนแนวโน้มศิลปะร่วมสมัยที่กำลังเคลื่อนจากการวิพากษ์เชิงแนวคิดสู่การสร้างผลกระทบทางสังคมที่เป็นรูปธรรม ภายใต้กรอบแนวคิดแอนโทรโพซีน ผลงานนี้แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นแรงขับเคลื่อนหลักในการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศโลก ขณะเดียวกันก็นำเสนอมุมมองที่มีความหวัง ไม่ได้มองมนุษย์เป็นเพียงผู้ทำลาย แต่ชี้ให้เห็นศักยภาพทั้งในการทำลายและสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดการอยู่ร่วมกับปัญหา

สรุปผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความยั่งยืนทางนิเวศสิ่งแวดล้อมกับพัฒนาการของอารยธรรมมนุษย์

ผลการศึกษาพบว่า อารยธรรมมนุษย์และความยั่งยืนทางนิเวศสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงพึ่งพาและเชิงขัดแย้งในเวลาเดียวกัน การวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่าอารยธรรมโบราณหลายแห่งล่มสลายอันเนื่องมาจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ผิดพลาด เช่น อารยธรรมมายา อียิปต์โบราณ และเมโสโปเตเมีย ซึ่งเผชิญกับวิกฤตสิ่งแวดล้อมจากการตัดไม้ทำลายป่า การชลประทานที่ไม่เหมาะสม และการทำเกษตรกรรมเกินขีดความสามารถของระบบนิเวศ

การพัฒนาอารยธรรมในยุคอุตสาหกรรมได้เร่งการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอย่างรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มลพิษทางน้ำและอากาศ และการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การบริโภคทรัพยากร และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแสดงให้เห็นถึงความไม่ยั่งยืนของโมเดลการพัฒนาแบบทุนนิยมอุตสาหกรรม ซึ่งมุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยละเลยขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความหวังจากศักยภาพของมนุษย์ในการปรับตัวและเรียนรู้จากความผิดพลาดในอดีต การเกิดขึ้นของแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เศรษฐกิจหมุนเวียน และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ สะท้อนให้เห็นความพยายามของมนุษยชาติใน

การแสวงหาจุดสมดุลใหม่ระหว่างการพัฒนาอารยธรรมกับการรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน ซึ่งจะ
เป็นกุญแจสำคัญสู่การอยู่รอดของทั้งอารยธรรมมนุษย์และโลกธรรมชาติในอนาคต

2. การวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์และนัยสำคัญของผลงานประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024

การวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์พบว่า ผลงานประติมากรรม CI-VI-LIZE 2024 มีการสื่อความหมาย
ผ่านองค์ประกอบและสัญลักษณ์หลายประการ ตั้งแต่ชื่อผลงานที่แยกคำว่า CIVILIZE ออกเป็น
CI-VI-LIZE สะท้อนถึงการตั้งคำถามต่อความหมายและทิศทางของคำว่า อารยธรรม (civilization)
ในบริบทของวิกฤตสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน

วัสดุที่ใช้ในการสร้างผลงานมีนัยสำคัญเชิงสัญลักษณ์ โดยผสมผสานระหว่างวัสดุจาก
ธรรมชาติ เช่น ไม้ หิน และดิน กับวัสดุที่เป็นผลผลิตของอุตสาหกรรม เช่น พลาสติก โลหะ
และซิเมนต์ สะท้อนถึงความขัดแย้งและการทับซ้อนกันระหว่างธรรมชาติกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น
การจัดวางวัสดุในลักษณะที่แสดงการพังทลายหรือการกัดกร่อน สื่อถึงความเปราะบางของ
อารยธรรมที่ยืนอยู่บนฐานของการทำลายสิ่งแวดล้อม

โครงสร้างของประติมากรรมที่มีลักษณะคล้ายซากปรักหักพังของสิ่งก่อสร้างโบราณ
ผสมผสานกับเทคโนโลยีร่วมสมัย สามารถตีความได้ว่าเป็นการเชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และ
อนาคต เพื่อเตือนใจถึงความเสี่ยงของการล่มสลายของอารยธรรมหากมนุษย์ยังคงละเลยการ
ดูแลสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบางส่วนของผลงานมีส่วนที่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาหรือสภาพ
แวดล้อม เป็นสะท้อนแนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงและวัฏจักรของธรรมชาติที่ดำเนินไปอย่าง
ต่อเนื่อง แม้อารยธรรมมนุษย์จะดับสูญ

3. บทบาทของศิลปะร่วมสมัยในการสร้างความตระหนักรู้และกระตุ้นการวิพากษ์ เกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อม

ศิลปะร่วมสมัยได้แสดงบทบาทสำคัญในการยกระดับประเด็นสิ่งแวดล้อมสู่การรับรู้
ของสาธารณชน โดยการศึกษาผลงาน CI-VI-LIZE 2024 พบว่าศิลปะมีอำนาจในการสร้างความ
ตระหนักรู้และกระตุ้นการวิพากษ์สิ่งแวดล้อมผ่านกลไกสำคัญ 4 ประการ

3.1 ศิลปะสามารถสร้างประสบการณ์เชิงสุนทรียะที่กระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกร่วม
และเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับที่ลึกซึ้งเกินกว่าการรับรู้ข้อมูลวิชาการเพียงอย่างเดียว
เมื่อความงามทางศิลปะผสานกับเนื้อหาด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ชมจะเกิดการรับรู้ผ่านอารมณ์และ
ความรู้สึกที่ส่งผลต่อจิตสำนึกอย่างยั่งยืน

3.2 ศิลปะนำเสนอมุมมองใหม่และตั้งคำถามต่อวิถีชีวิตและระบบเศรษฐกิจสังคมที่ค้ำจุน
ซึ่งอาจนำไปสู่การทบทวนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งในระดับบุคคลและนโยบายสังคม

3.3 ศิลปะเปิดพื้นที่สาธารณะสำหรับการถกเถียงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ประเด็นสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน ผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะ

3.4 ศิลปะช่วยสร้างชุมชนและเครือข่ายของผู้สนใจประเด็นสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การรวมพลังผลักดันการเปลี่ยนแปลงในวงกว้าง

ผลงาน CI-VI-LIZE 2024 มีการผสมผสานมิติทางประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา และ นิเวศวิทยาเข้าด้วยกัน ทำให้สื่อสารความซับซ้อนของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลงานนี้ไม่เพียงสะท้อนวิกฤตที่เรากำลังเผชิญ แต่ยังชี้ให้เห็นถึงความ เป็นไปได้ของการสร้างอารยธรรมที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นจุดสมดุลระหว่างการพัฒนากับการอยู่ร่วมกับ ธรรมชาติอย่างกลมกลืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาบทบาทของศิลปะร่วมสมัยในการสร้าง ความตระหนักรู้และการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม 3 ประการ ดังนี้

1. ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างศิลปิน นักวิทยาศาสตร์ และนักกิจกรรมด้าน สิ่งแวดล้อม เช่น หน่วยงานภาครัฐ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงทรัพยากรฯ สถาบันการศึกษา, องค์กรศิลปะ, มูลนิธิด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. ควรมีการสนับสนุนให้ศิลปินพัฒนาวิธีการสร้างงานที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นผู้สนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ จากภาครัฐ หรือเอกชน เช่น กองทุนส่งเสริมศิลปะ ร่วมสมัย, หอศิลป์และแกลเลอรี, บริษัทเอกชนที่มีนโยบาย ESG, องค์กรระหว่างประเทศด้านศิลปะ และสิ่งแวดล้อม

3. ควรมีการส่งเสริมการศึกษาและการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัยที่มี เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน เช่น สถาบันการศึกษาศิลปะ, พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์, สื่อมวลชนด้านศิลปวัฒนธรรม, ภัณฑารักษ์และนักวิจารณ์ศิลปะ

เอกสารอ้างอิง

- เกษม เพ็ญภินันท์. (2566). ปรัชญาสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารสังคมศาสตร์*, 45(2), 56-78.
- ซัชชม อรรถนิญญ์. (2567). ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ในสังคมไทยร่วมสมัย. *วารสารสังคมวิทยามานุษยวิทยา*, 43(1), 121-145.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2565). *อารยธรรมและการเสื่อมสลาย : บทเรียนจากประวัติศาสตร์โลก*. มติชน.
- ประเวศ วะสี. (2565). วิธีสู่ความยั่งยืน: บูรณาการระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 48(2), 145-168.
- พิชัย เกรียงไกรเพชร. (2567). วัสดุศาสตร์กับการพัฒนาอารยธรรมมนุษย์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 42(3), 234-258.
- วิโรจน์ ศรีวิชัย. (2566). ศิลปะและการวิพากษ์สังคมในยุคโลกไร้พรมแดน. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์*, 25(2), 78-95.
- สมศักดิ์ สมบูรณ์. (2567). *ร่องรอยอารยธรรม : การสืบค้นและตีความหลักฐานทางโบราณคดี*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธี คุณาวิชยานนท์. (2566). ศิลปะร่วมสมัยกับวิกฤตสิ่งแวดล้อม. *วารสารหอศิลป์*, 6(1), 45-67.
- สุริชัย หวันแก้ว. (2564). *มนุษย์กับการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Baker, J. (2019). Ecology in Mark Dion's art. *Journal of Art and Ecology*, 7(2), 34-56.
- Chang, L. (2024). Material studies in contemporary sculpture: A case study of Wanthorn Waimilier. *Journal of Fine and Applied Arts*, 26(1), 89-105.
- Corrine, P. (2020). Art in the Anthropocene: A conversation with Mark Dion. *Journal of Art and Environment*, 12(3), 45-67.
- Diamond, J. (2019). *Collapse: How societies choose to fail or succeed*. Matichon Press.
- Holling, C. (2020). Resilience and adaptability of social-ecological systems. *Journal of Environmental Education*, 11(2), 23-45.
- Kester, G. (2011). *The one and the many: Contemporary collaborative art in a global context*. Duke University Press.
- Latour, B. (2022). We have never been modern: The separation of nature and culture. *Journal of Social Sciences*, 41(3), 85-108.

- Moore, J. (2022). Capitalism in the Anthropocene: Ecology and capital accumulation. *Journal of Political Economy*, 10(1), 45-68.
- Muniz, V. (2010). *The Gypsy Magna-Pictures of Garbage [Photograph]*. Waste Land Movie. Retrieved April 20, 2025, from <http://www.wastelandmovie.com/gallery.html>
- Phillips, P. C. (2012). Vik Muniz: Seeing is believing. *Art in America*, 100(5), 152-159.
- Steffen, W., Broadgate, L., & Crutzen, P. (2021). Anthropocene: A conceptual framework for 21st century challenges. *Journal of Environmental Science*, 15(3), 25-48.
- Tainter, J. (2018). The collapse of complex societies: Causes and social impacts. *Journal of Social Sciences*, 40(2), 112-135.
- Waimilier, W. (2022). Art and sustainability: A special interview. *Journal of Art and Culture*, 18(4), 23-38.
- Tanya Bonakdar Gallery. (n.d.). *Mark Dion - Cabinet of Marine Debris*. Retrieved April 20, 2025, from <https://www.tanyabonakdargallery.com/artists/34-mark-dion/works/9650-mark-dion-cabinet-of-marine-debris-2014/>
- Waste Land Movie. (2013). *Gallery-The Gypsy Magna-Pictures of Garbage*. <http://www.wastelandmovie.com/gallery.html>

